

12. 19; धुवालुरतनोऽनुराधासु Brhājā. 16. 9; 18. 7; NāraS. 52. 11.

अटनकुटिल (aṭana-kuṭīla) *adj.* crooked in movement (मारुताः) कर्पाटीनामटनकुटिलाः कुन्तलावर्तनेषु SaduktiKa. 62. 19.

अटनचापलत्व (aṭanacāpala-tva) *n.* fickleness in making a move मद्देवी...उपविधायाथमुहूर्तमात्रं बहिरन्तश्चाटनचापलत्वम्...कपाटपुटमाशु प्रस्थितवती YaśasCam. ii. 40. 10.

अटनज्ञ (aṭana-jñā) *adj.* knower of (the art of) travelling शोभनमटनज्ञमल्पवित्तं च...बुधेन संवीक्षितः सौरः Sārā. 29. 64.

अटनपरा (aṭana-parā) *adj.* (f.) fond of (or given to) wandering or roaming about काणी काली कुरुपा कटुरटनपरा गेहिनी स्नेहहीना Sat-Trayi. 515.

अटनयोगिन् (aṭanayog-in) *adj.* endowed with (i. e. capable of) wandering मनवः...ते...चक्षुष्मन्तः पादवन्तो वीक्षणानयोगिनः AbirbuS. 7. 33.

अटनवृत्ति (aṭana-vṛtti) *f.* act of wandering or roaming शयनासनकालेषु भोजनानवृत्तिषु । येषां वदति नो वाणी नामानि च हरेः LiṅgaP. ii. 6. 55.

अटनादि (aṭanādi) *adj.* wandering etc. भिक्षानिमित्तमटनादिनापि परपीडा स्यात् ChāndU. 532. 19 (on viii. 15. 1); नागानाम्... दुःस्थानेष्वटनादिभिश्च... दोषाः समीरादिकाः कुप्यन्त्याशु MātaLi. 11. 43.

अटनार्थम् (aṭanārtham) *adv.* for the sake of wandering (on pilgrimage) बहूनि संपरिक्रम्य तीर्थानि... अटनार्थम्... दृष्टः पत्तनराजश्च SkandP. v(2). 32. 17.

अटनि (aṭani) *f.* A notched extremity of the bow (शृगालः) धनुषोऽटनिं मुखे प्रक्षिप्य स्नायुं भक्षयितुमारब्धः । ततः स्नायुश्चिन्ना । अटन्या ताडुच्छिद्रितम् GīMs. iii(2). 122. 11; निन्यतुः स्थलनिवेशिताटनी लील्यैव धनुषी अधिज्यताम् RaghuVa. 11. 14 (comm. स्थले निवेशिते अटनी धनुःकोटी याभ्याम्); YaśasCam. i. 559. 9; 599. 9; सुमनसो नमयन्नटनौ धनुस्तव तु बाहुरसौ यदि दक्षिणः NaisC. 4. 96; अप्रासाटनि ताटकारिपुधनुः पापानि मे पाटयेत् RāmCā. Sta. 65; RāmBāSta. 82; ViśvaSta. 123; अटनिधनुष्प्रान्तः Liṅgānu. (He.) 36. 4; AbhidhāRaMā. 2. 310; ŚabdaRa. (Vā.) 2659; ParyāSaRa. 2. 358; **B** edge of the roof, cornice cf. **अटनितट**; **C** peak of a mountain शैलाटनितटीटङ्कघटित° YaśasCam. i. 486. 4; स्वर्गस्त्रीगीतकान्ताटनिरमरतरुश्राव्यशाखाक्षिपस्तिः... विजयाधीनानीध्रश्चक्रास्ति YaśasCam. ii. 228. 2; AnekāSam. 2. 156; ParaNā. 2613; [AnekāTi. 2. 13 gives aṭani as a meaning of arti and Nānārth-Sam. 27. 50 and AnekāTi. 2. 77 as a meaning of koṭi] *adj.* moving yश्च क्वचित्कटिकटदंष्ट्रोत्पाटिताटनिपुटकिनीकन्ददन्तुरदखदन्विन्यासः साट्टहास इव (comm. अटनिपुटकिनीनां तरलपद्मिनीनाम्) YaśasCam. ii. 169. 3.

अटनिखर्वट (aṭanikharvaṭa) *m.* name of a Rākṣasa युयुधे ।... तारेण च निखर्वटः (v. 1. तारेणाटनिखर्वटः) MahāBhā. iii. 269. 8.

अटनिजटङ्कार (aṭanija-ṭāṅkāra) *m.* twanging sound arising from the notched end of the bow ततोऽटनिजटङ्कारबधिरिकृतविष्टपम् । आचक्रुर्धनुः पद्मः PadmP. (Ra.) 28. 240.

अटनितट (aṭani-taṭa) *m.* edge of the roof, cornice अटनितटनिविष्ट-विक्रसदोत्कटकरटिरिपुसमीपसंचारचकितचन्द्रमृगविलोचनरुचिकचकुवलयोपहारिभिः... चैत्यालयैः YaśasCam. i. 17. 3.

अटनिन् (aṭan-in) *adj.* wandering [DBHS]

अटनिन्यास (aṭani-nyāsa) *m.* placing of the end or extremity of bow प्रथममटनिन्यासादुर्गमयं चरममनमचापं यस्यां पुरा धरणीसुताम् । स्वनुजमहिमा देवायादात्ततो जनकेशरः PṛthviVi. 11. 48.

अटनिप्रान्त (aṭani-prānta) *m.* border of a bow (i. e. notched extremity of a bow) करेषु कार्मुकं कर्तुमपि केचिन्न सेहिर । शिञ्जिनीमटनिप्रान्तमानेनुं तु कथैव का PāṇḍaC. 13. 129.

अटनी (aṭanī) *f.* notched extremity of a bow, tip of a bow धनुश्चापौ... कोटिरस्याटनी AmaK. 1636; अनुकुर्वत्या कन्यां तथा तथा नायकस्तथा दृष्टः । येन जरत्स्वप्यटनी धनुषः स्पृष्टा दशार्धबाणेन KuṭṭaMa. 969; एष ज्यामटनी नेतुं न शक्नोति BalRa. 3. 62; यज्जिष्णुर्भुजयोर्वलेन नयति ज्यां हेल्यैवाटनीम् BālBhā. 1. 77; AgniP. 365. 14; लस्तको धनुषो मध्यमं लुस्तमटन्यपि Vaija. 118. 177; AnekāSam. 2. 84; AbhidhāCin. 775; NāmMā. 79; ParyāSaRa. 2. 358; क्रोदण्डाटनीलसं स्नायुबन्धं खाद्यामि Hitopa. 1. 125(2); कर्णः... कार्मुकस्य ।... पूर्वं गुणेनाशुगजातमेकं पश्चादटन्याप्यपरं निरास्यत् BhārCam. 10. 73; ŚabdaRa. (Su.) 3. 273; KośaKaTa. 1. 6259; KalpaK. 118. 263; ŚabdaRaSaK. 191. 1.

अटनीकोटि (aṭanī-koṭi) *f.* end of the notched extremity of a bow द्रुतमुत्पतिते धनुषाटनीकोट्या हृदि निभिनो दीर्घरावः पञ्चत्वं गतः Hitopa. 1. 125(4)

अटनीखातसमुच्छ्रित (aṭanikhāta-samucchrita) *adj.* risen from

digging (the earth) by the end of a bow अम्बु...स विमृग्य वनेष्वनापिवानटनी-खातसमुच्छ्रितं पपौ RāghPāṇ.(Dha.) 4. 40.

अटनीतट (aṭanī-taṭa) *m.* region of the notched extremity of a bow न्यस्यैकं लस्तके हस्तमपरं त्वटनीतटे । चक्रेऽधिज्यं हयघोवो यमभ्रभीषणं धनुः TriṣaSaPuC. iv. 1. 672; i. 4. 96.

अटनीध्र (aṭanī-dhra) *n.* support of the roof इदं रमणीयं मन्मनोहर-मदश्च सुन्दरमटनीध्रतटम् YaśasCam. ii. 312. 1.

अटनीनिपीडन (aṭanī-nipīdana) *n.* pressing with the notched extremity of a bow ज्यारोपणाय मध्ये धनुषो निहितस्य मारवीरेण । अटनीनिपीडनोदि-तमवटं त्वन्नाभिरिति वदन्ति जनाः YātrāPra. 3. 127.

अटनीमुख (aṭanī-mukha) *n.* point of the notched extremity of a bow (सः) ज्यालेखामटनीमुखेन घटयन्केनापि नालोकितः RāghPāṇ.(Ka.) 2. 27.

अटनमृग (aṭan-mṛga) *adj.* where the deers are roaming (अविपः) सुन्दरीभिः... अटनमृगेषु...क्रीडापर्वतेषु विजहार AvantiKa. 30. 15.

अटमान (aṭa-māna) *adj.* wanderer अटमानः कदाचित्स स्वान्दर्शं पिता-महान् MahāBhā. i. 13. 11; iii. 45. 9; कदाचिच्छाकुनिकस्तद्वनमटमानः... तस्य शल्मलेरधः... निषसाद Tantrākhyā. 121. 23; तत्राभवद्गवान् व्यासपुत्रो यदृच्छया गामटमानोऽनपेक्षः BbāgP. i. 19. 25; ix. 10. 9; स्नातकाश्च...अटमानाश्च तीर्थानि शक्तिभाजस्तपस्विनः Rāvaṇā. 11. 15; BrahmP. 93. 8; अटमानः स भगवांस्त्री-लोकान्प्रचचार ह BhaviP. 125B. 4 (i. 72. 15); (ब्राह्मणः) यात्राव्याजेन तीर्थानां भ्रमत्येकः स मेदिनीम् । अटमानः समायातस्तव गेहं महामुनिः PadmP. ii. 17. 5; ii. 14. 5; GapeP. i. 21. 20; *m.* name of a prince लम्बोदरस्तु तन्पुत्रस्त-स्माच्चिबिलको नृपः । मेघस्वातिश्चिबिलकादटमानस्तु तस्य च BhāgP. xii. 1. 24.

अटय (aṭay-) (causal from aṭ 1 P.) to cause to wander कानि पुनरस्य योगस्य प्रयोजनानि ।... आटिटत् MahāBh. i. 157. 2 (on i. 1. 59)

अटरु (aṭaru) *m.* the plant *Justicia adhatoda* अटरुषोऽप्यटरुषस्तद्वचाटरु-रित्यपि KalpaK. 301. 468.

अटरुष (aṭaruṣa) *m.* the plant *Justicia adhatoda* आटरुषोऽप्यटरुषो DvirūK.(Pā.) 7. 4; अटरुषोऽटरुषक आटरुषो अटाट् रुषः ŚabdaRa.(Su.) 4. 155; KalpaK. 301. 468.

अटरुषक (aṭaruṣa-ka) *m.* the plant *Justicia adhatoda* अटरुषक-कलाङ्गुल्यः काकमाच्याः शिफा पृथक् । नामेरधः समालिप्य प्रसूते प्रमदा सुखम् AgniP. 301. 22; ŚabdaRa.(Su.) 4. 155.

अटरुष (aṭaruṣa) *m.* [अटन् कुटिलं गच्छन् रूपयत्यटरुषः ŚabdaBhe-Pra.(Ma.) 1. 7; अटन् रूपतीति । अटरुषः GaṇRa. 3. 176(213)] the plant *Justicia adhatoda* रजनीसप्तपर्णारुषम्... पीत्वा मांसं जयति कुष्ठम् AṣṭāHr. iv. 19. 41; वृषोऽटरुषः सिंहास्यो वासको वाजिदन्तकः AmaK. 855; विन्वीकशेरुकबला-तिबलाटरुषः... तत्कथिततौयपयोविपकमाज्यं पिबेदिलशोणितपित्तरोगी KalyāKā. 9. 41; AśvaVai. 12. 2; ŚabdaBhePra.(Pu.) 3. 4; KalpaK. 301. 468; Śabda-RaSaK. 27. 13; ŚabdaRa.(Su.) 4. 155.

अटरुषक (aṭaruṣa-ka) *m.* i the plant *Justicia adhatoda* °अटरुषक-बकुलकुटज°... °मधूकानामन्येषां च... कषायं कारयेत् CaraS. vi. 3. 258 (1941 Ed.); मण्डूकपर्णी°... °वेत्रकरीराटरुषकार्मुकपुष्पीप्रभृतीनि (comm. तिक्तप्रायाणि) SuśruS. i. 46. 262; °अटरुषकनक्तमाल°... इत्येवं वर्गं समूलपत्रशाखमार्द्रमाहृत्य SuśruS. iv. 4. 32; अटरुषकम् ।... एतैस्तैलम्... योजितं पचेत् KāśyaS. 103A. 1; 311A. 24; निर्यासो वाटरुषकात् । शर्करामधुसंयुक्तः केवलो वा शतोऽपि वा ।... स ह्यस्य परमौषधम् AṣṭāHr. iv. 2. 25; दूर्वा°... °अटरुषकेकटप्रियङ्गु... इति पित्तशमनानि AṣṭāSam. i. 85. 22 (1. 14); ii. 16. 22 (4. 3); आटरुषः सिंहमुखी भिषग्माताटरुषकः RājNi. 11. 14; 423. 5; वासा स्यादटरुषके ViśvaPra. 174. 7; AbhidhāCin. 1140; तत्तुल्यं पुटयेन्नागमहिमाराटरुषकैः Rasā. 14. 141; NāmS'il. 1852; तस्मिं मरिचशृङ्गवेराटरुषक°... °पिप्पलीभिः... कवलान्दद्यात् Hastyāyur. 93. 15 (1. 13); 79. 8 (1. 11); BhāvPraNi. 55. 90; KalpaK. 301. 466; ii flower of *Justicia adhatoda* पञ्चविंशतिधत्तूरपारिभद्राटरुषकाः । न देयाः पित्तकार्मुकेषु MatsyaP. 15. 37 = PadmP. v. 9. 65; लोघ्रस्तथा चैवाटरुष(? ष)कः (अमी पुष्पप्रकारास्तु शस्ता भास्करपूजने) BhaviP. 166B. 24 (i. 115. 25)

अटरुषकपत्र (aṭaruṣaka-patra) *n.* leaf of the plant *Justicia adhatoda* अथवाटरुषकपत्राणि... °विल्वमूलदन्तीं च गोमूत्रे विपाच्य तेन काथेन निरूहं दद्यात् Hastyāyur. 293. 2 (2. 59)

अटरुषा (aṭaruṣā) *f.* the plant *Justicia adhatoda* अटरुषा त्वाटरुषः सिंहास्यो वाजिदन्तकः । वाशको मातृका वाशा KośaKaTa. 1. 3714.

अटल (a-ṭala) *adj.* not shaky, firm, steady, solid [MW, ApTe]

अटलिका (aṭalikā) *f.* name of a town सोमपालस्तदन्तरे । अलुण्ठयच्चाट-लिकां लम्बरश्रेष्ठो ददाह च RājTa.(Ka.) 8. 764.

अटवक (aṭavaka) *m.* name of a Nāga king [DBHS]